

70 éve történt

# „Málenkij robot”

Gulágkutatók V. Nemzetközi Konferenciája

## Programfüzet

2014. november 23-24-25.  
Szerencs, Szerencs-Ond, Rátka

[www.gulag.hu](http://www.gulag.hu) [www.malenkijrobot.hu](http://www.malenkijrobot.hu)





**70 éve történt  
„Málenkij robot”  
Gulágkutatók V. Nemzetközi Konferenciája**

**PROGRAM**

**2014. november 23. Vasárnap**

**Helyszín: Szerencs, Rákóczi-vár (Zempléni Múzeum)**

17.00 Érkezés, előadók regisztrációja

18.00 Kiállítás megnyitó

Kiállítások

1. Málenkij robot

2. Délvidéki magyar golygó 1944–1945

A kiállításokat megnyitják:

**Dr. Bank Barbara** történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának tagja, és  
**Fazekasné Majoros Judit**, a Zempléni Múzeum igazgatója.

Közreműködik: **Karády István**

19.00. Vacsora

**2014. november 24. Hétfő**

**Helyszín: Szerencs, Rákóczi-vár (Lovagterem)**

8.00-9.00 Regisztráció, Sajtótájékoztató

9.00-9.40 Megnyitó a résztvevők köszöntése

**Dr. Molnár Erzsébet** - Megemlékezés Zsíros Sándorról,  
a Gulágkutatók Nemzetközi Társaságának alapító elnökéről

**Koncz Ferenc** - Szerencs Város polgármestere

**Dr. Horváth Zita** - Miskolci Egyetem általános rektorhelyettes

**Dr. Gyulai Éva** - Miskolci Egyetem BTK Történelemtudományi Intézet igazgatója és  
az MTA Miskolci Területi Bizottságának (MTA MAB) szakbizottsági elnöke

**Majorszki András** - Gulágkutatók Nemzetközi Társaságának elnöke

**Árvay Attila** - Szerencs Város Német Nemzetiségi Önkormányzat elnöke

## **I. szekció: „Málenkij robot” Magyarországon**

Moderátor: **Dr. Máthé Áron**

9.40-10.00 **Dr. Stark Tamás**

*A GULAG és GUPVI táborrendszer*

10.00-10.20 **Dr. Bognár Zalán**

*A Magyarországról tömegesen elhurcolt polgári lakosság, a málenkij robotosok különböző útja a szovjetunióbeli kényszermunkatáborokig, 1944-1945*

10.20-10.40 **Dr. Havasi János**

*A vissza nem tért elhurcoltak felkutatásának lehetőségei és korlátai, a helyszíni tapasztalatok tükrében*

10.40-11.00 Szünet

## **II. szekció: Deportálás és genocídium a Kárpát-medence régióiban**

Moderátor: **Dr. Bognár Zalán**

11.00-11.20 **Dr. Dupka György**

*A kollektív bűnösség elvének alkalmazása a kárpátaljai magyarokkal és németekkel szemben*

*(A 4. Ukrán Front Katonai Tanácsa határozatainak végrehajtása az NKVD-jelentések tükrében, 1944-1946.)*

11.20-11.40 **Dr. Molnár D. Erzsébet**

*1944 – az elhurcolások éve.*

*Kárpátaljai magyarok és németek a Szovjetunió GUPVI-táboráiban*

11.40-12.00 **Dr. Murádin János Kristóf**

*A romániai németek Malenkij Robot-ra hurcolása a Szovjetunióba 1945-ben*

12.00-12.20 **Dr. Bank Barbara**

*Megtorlások és táborok a Délvidéken 1944-45.*

12.20-12.40 **Bartók Csaba**

*A szláv kistestvér ölelésében*

12.40-13.30 Ebédszünet

### **III. szekció: A Láger**

Moderátor: **Dr. Bodnár László**

13.30-13.50 **Schell Csilla**

*Elhurcolás és (személyes) emlékezet: Memoárok, versek, dalok*

13.50-14.10 **Prof. dr. Michael Prosser-Schell**

*Internálótáborok és népi kultúra.*

*A dunai svábok kulturális aktivitásai internálótáborokban 1944–1952 között*

14.10-14.30 **Lehotai Aladár**

*A malenkij robot nyomai a Donyec medencében*

14.45 Indulás Rátkára

15.00 Koszorúzás, Szerencs-Ond

15.30 Koszorúzás, Rátka

**2014. november 24. Hétfő**  
**Helyszín: Rátka, Művelődési ház**

### **IV. szekció: „Málenkij robot” emlék, emlékezet, megemlékezés**

Moderátor: **Majorszki András**

16.00-16.00 **Matkovits-Kretz Eleonóra**

*A Baranya megyei németiség kálváriája a II. világháború végén*

16.20-16.40 **Oroszné Stumpf Éva**

*Jóvátették azt, amit el sem követhettek... A szerencsi gyűjtőtáborból donbászi kényszermunkára*

16.40-17.00 **Endrész György**

*„...nemsokára hazamentek...” Rátkaiak kényszermunkán*

17.00-18.00 A Gulágkutatók Nemzetközi Társaságának nyilvános emlékülése és a „Málenkij robot” Emlékbizottság 2014–2015 értekezlete

18.00-19.00 Vacsora

**2014. november 25. Kedd**  
**A Szovjetunióba hurcolt politikai foglyok és kényszermunkások emléknapja**  
**Helyszín: Szerencs**

9.00 Iskolai előadások

Bocskai István Katolikus Gimnázium, Szerencs: **Dr. Bognár Zalán**

Bolyai János Katolikus Általános Iskola, Szerencs: **Lehotai Aladár**

Rákóczi Zsigmond Református Általános Iskola, Szerencs: **Oroszné-Stumpf Éva**

11.00 Regionális „Málenkij Robot” emlékműavatás, Szerencs, vasútállomás előtti tér  
Az emlékhelyet felavatja:

**Soltész Miklós**, az Emberi Erőforrások Minisztériuma egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára.

Az emlékművet ökumenikus keretek között megáldja:

**Dr. Ternyák Csaba** egri érsek,

**Csomós József** református püspök,

**Dr. Orosz Atanáz** görög katolikus püspök-exarcha,

**Dr. Fabiny Tamás** evangélikus püspök.

12.00 Emlékműsor, Szerencs, Rákóczi-vár

Köszöntő: **Koncz Ferenc**, Szerencs Város polgármestere.

Ünnepi beszédet mond:

**Dr. Latorcai Csaba**, a Miniszterelnökség kiemelt társadalmi ügyekért felelős helyettes államtitkára.

A 70 évvel ezelőtti eseményekről megemlékezik: **Réti Béla Gábor** rakamazi túlélő.

A program a rátkai „Schwarzwald” Hagyományőrző Egyesület emlékműsorával zárul.

14.00 Állófogadás a meghívott vendégek számára

15.00 Hazautazás

It happened 70 years ago  
„Malenkij robot”  
V. International Conference of GULAG Researchers

**PROGRAMME**

**23 November, 2014, Sunday**  
**Venue: Rákóczi castle (Zempléni Museum), Szerencs**

17.00 Arrival, registration of lecturers

Exhibition

1. „Malenkij robot”

2. Hungarian calvary of Délvidék 1944-1945

18.00. Exhibition Opening

Rákóczi castle, Zempléni Museum

The exhibition is opened by: **Dr Bank, Barbara**

19.00. Dinner

**24 November, 2014, Monday**  
**Venue: Rákóczi castle (Knights' Room), Szerencs**

8.00-9.00 Registration, Press conference

9.00-9.40 Opening the conference, welcoming the participants

**Dr. Molnár, Erzsébet** - Commemoration about Zsiros Sándor dr.hc,  
the founder president of the International Association of Gulag Researchers

**Koncz, Ferenc** - Mayor of Szerencs

**Dr. Horváth, Zita** - General Deputy Rector, University of Miskolc

**Dr. Gyulai, Éva** - Director, Institute of Historical Studies, Faculty of Arts, University of Miskolc

**Majorszki, András** - President, International Association of GULAG Researchers

**Árvay, Attila** - President, German Local Minority Government, Szerencs

## **I. Section: „Malenkij Robot” in Hungary**

Moderator: **Dr. Máthé, Áron**

9.40-10.00 **Dr. Stark, Tamás**

*The GULAG and GUPVI camp-systems*

10.00-10.20 **Dr. Bognár, Zalán**

*The different ways of civilian population deported en masse, so-called malenkij roboters from Hungary to forced labour in the Soviet Union in 1944-1945*

10.20-10.40 **Dr. Havas, János**

*The possibilities and limits of the quest for the never returned deported in the view of on-the-spot experiences*

10.40-11.00 Break

## **II. Section: Deportation, Genocide in the Regions of Carpathian Basin**

Moderator: **Dr. Bognár, Zalán**

11.00-11.20 **Dr. Dupka, György**

*The Exertion of the Principle of Collective Guilt against Hungarians and Germans in Sub-Carpathia (The Implementation of the Decisions of the Military Council of the 4th Ukrainian Front as Reflected by the Reports of the NKVD, 1944-1946)*

11.20-11.40 **Dr. Molnár D., Erzsébet**

*1944 – Year of Deportations. Transcarpathian Hungarians and Germans in GUPVI-camps of the Soviet Union.*

11.40-12.00 **Dr. Murádin, János Kristóf**

*The deportation of Germans from Romania to „Malenkaya Rabota” in the Soviet Union in 1945*

12.00-12.20 **Dr. Bank, Barbara**

*Repression and camps in Southern Land of Hungary (1944-1945)*

12.20-12.40 **Bartók, Csaba**

*In the embrace of the Slavonic „little brother”*

Lunch break: 12.40-13.30

### **III. Section: The Lager**

Moderator: **Dr. Bodnár, László**

13.30-13.50 **Schell, Csilla**

*Deportations and (personal) recollection. Memoirs, poems, songs*

13.50-14.10 **Prosser-Schell Michael, Prof. Dr.**

*Internment camps and folkculture.*

*Cultural activities of danube-svabians in internment camps between 1944-1952.*

14.10-14.30 **Lehotai, Aladár**

*Traces of Malenkij robot in Donyec Basin*

14.45 Departure to Rátka

15.00 Wreath-laying, Szerencs-Ond

15.30 Wreath-laying, Rátka

**24 November, 2014, Monday**

**Venue: Cultural House, Rátka**

### **IV. Section: „Malenkij robot” memory, recollection, commemoration**

Moderator: **Majorszki, András**

16.00-16.00 **Matkovits-Kretz, Eleonóra**

*The calvary of Germans of Baranya county at the end of II World War*

16.20-16.40 **Oroszné-Stumpf Éva**

*They rectified what they could not have committed...*

*From the relocation camp of Szerencs to forced labour in Donbas*

16.40-17.00. **Endrész György**

*„...you are going home soon...” Deported people from Rátka on forced labour*

**17.00-18.00 Open Memorial Session of the International Association of Gulag Researchers and the 2014-2105 yearly meeting of the „Malenkij robot” Memorial Committee**

18.00-19.00 Dinner

**25 November, 2014, Tuesday**  
**Venue: Szerencs**

9.00 Lectures in schools

Bocskai István Catholic Grammar School, Szerencs, **Dr. Bognár, Zalán**

Bolya János Catholic Primary School, Szerencs, **Lehotai, Aladár**

Rákóczi Zsigmond Reformed Primary School, Szerencs, **Oroszné-Stumpf, Éva**

11.00 Inauguration of „Malenkij robot” monument on the square in front of the railway station

12.00 Commemoration programme, Szerencs, Rákóczi castle

14.00 Reception for invited guests

15.00 Departure



## „Málenkij robot”

„**Málenkij robot**” – A kifejezés eredete az orosz malenkaja rabota (маленькая работа), ami „kis munkát” jelent. A második világháború során Magyarország területére érkező szovjet fegyveres szervek – a Vörös Hadsereg, a Belügyi Népbiztosság (NKVD), az Állambiztonsági Népbiztosság (NKGB) és a szovjet katonai hírszerzés (SZMERS) – emberei többnyire ennek a kifejezésnek a sűrű használatával vagy csak néhány perces igazoltatás ígéretével, hazugságával hurcolták el a polgári lakosság tömegeit 13 évestől a 62 évesig több éves szovjetunióbeli kényszermunkára. Ezekkel a hazugságokkal csapták be az ártatlan civilek százazreit, hogy az esetleges tiltakozásoknak, ellenszegüléseknek, valamint a szökési kísérleteknek elejét vegyék. Ezért vált ez a két szó Magyarországon a köztudatban, majd ennek nyomán a történész szakmában is **a polgári lakosság tömeges elhurcolásának és több éves szovjetunióbeli kényszermunkájának a kifejezésévé.**

A mai Magyarország területéről mintegy 150-170 ezer polgári lakost hurcoltak el „málenkij robotra”, míg a korabeli, 172 000 km<sup>2</sup>-es 14,7 millió lakosú Magyarországról 250-270 ezer civilt.

A polgári elhurcoltak nagyobb része hadifogoly-, míg kisebb részük internálótáborba került. Utóbbiba német származás okán, illetve ürügyén vitték el az embereket, akik között már nők és leányok is tömegesen voltak.

A „málenkij robotra” elhurcoltak többségét bányákban, fakitermeléseken, építkezéseken, gyárakban, kisebb részüket kolhozokban és szovhozokban dolgoztatták embertelen körülmények között.

Az éhezés, a nélkülözések, az embertelen, antihigiénias körülmények és a megerőltető kényszermunka következtében a deportáltak 30-40 %-a meghalt, de voltak olyan települések, ahol az elhurcoltaknak több mint 60%-a veszett oda. Többségük a lágerek környékén, jelentelen tömeg-, ritkábban egyszemélyes sírokban lett elföldelve, míg kisebb részük a ki- vagy a hazafelé vezető vasútvonalak mentén lett elhantolva. Elhalálásukról a szovjet szervek semmiféle hivatalos értesítést nem adtak, jelentős részük földi útjának végéről még ma sincs semmiféle információ.

**Dr. Bognár Zalán**

## **Definition of Málenkij robot**

**Málenkij robot** – the origin of this expression comes from the Russian malenkaja rabota, meaning a little work. In the course of World War II, members of Soviet military bodies arrived on Hungarian territory: the Red Army, the People's Committee of Home Affairs (NKVD), the Committee of State Security (NKGB) and Soviet Military Intelligence (SZMERS). These bodies deported masses of civilians aged 13 to 62 to the Soviet Union to do forced labour lasting several years. By the frequent use of the expression a little work, and the promise of a few-minutes' long identification procedure, they tricked hundreds of thousands of innocent civilians. These lies were told in order to prevent potential protests, defiance, and attempts to flee. That is why these two words have become commonly known in Hungary and subsequently among historians, to designate the dragging away of masses of civilians and their long-term incarceration in forced-labour camps in the Soviet Union.

From the current territory of Hungary, about 150-170,000 civilians were deported to do málenkij robot, in comparison with the 250-270,000 civilians deported from the former territory of 172,000 square kilometres.

Most of the kidnapped civilians were made prisoners of war, whilst a minority were placed in detention camps. The latter, including many women and girls, were taken there on the pretext that they were of German descent.

Most of the people taken for malenkij robot were made to work in mines, in factories, and on logging and construction sites; a minority were sent to collective and state farms in inhumane conditions.

As a result of famine, hardship, exhausting forced labour, and inhumane – and, indeed, anti-hygienic – conditions, 30-40% of deportees died. However, there were camps, where more than 60% of those who had been taken captive perished. Most of them were buried in undesignated graves, rarely in single graves, whilst a lesser number were interred by the railway lines on the way to or from home. The Soviet authorities never gave official notice of their deaths. There is still no information about the circumstances of the deaths of a substantial number of people.

**Dr. Bognár, Zalán**

# Gulágkutatók Nemzetközi Társasága

## *A magyar „vézskorszak” kutatói*

A Gulágkutatók Nemzetközi Társasága (GKNT) 2009-ben a Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Karának támogatásával, civil kezdeményezésként, azzal a céllal jött létre, hogy feltárja a magyar történelem legsötétebb korszakának eseményeit. Munkánk során igyekszünk feldolgozni az 1944 után a Szovjetunióba került politikai rabok, hadifoglyok és internáltak történetét (GULAG, GUPVI, „Málenkij robot”). Gyűjtjük az emlékeket, publikációkat. Előadásokat, konferenciákat, megemlékezéseket szervezünk és magyarországi egyetemeken „Gulág” szemináriumokat tartunk. Tagjaink között neves magyar és külföldi professzorok, tanárok, túlélők és azok leszármazottai is megtalálhatóak. Közösségünk szoros kapcsolatot tart fent partner intézményekkel és szervezetekkel a Szovjetunióba elhurcoltak emlékének ápolása érdekében. Partnereink 2014-ben: Miskolci Egyetem Bölcsészettudományi Kar Történelemtudományi Intézet, Fényi Gyula Jezsuita Gimnázium és Kollégium, Lévy József Közművelődési Egyesület, Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre. Támogatóink 2014-ben: Emberi Erőforrás Minisztérium, (NEA) Miskolc Megyei Jogú Város (Kulturális Mecénás Alap).

**Majorszki András**  
elnök

## **International Association of GULAG Researchers**

### *Research into 'the Hungarian Crisis'*

The International Association of Gulag Researchers (IAGR) was established with the support of the Faculty of Arts at the University of Miskolc, as a civilian initiative, in order to uncover the events of the darkest epoch in recent Hungarian history. In the course of our work, we attempt to process the stories of political prisoners, prisoners of war and detainees in the GULAG, the GUPVI, and the system of Málenkij robot. We record memories and collect publications. We hold lectures and conferences and organise commemorations; and we hold gulag seminars at Hungarian and foreign universities.

Amongst our members there are professors, lecturers, survivors and their descendants. Our community maintains close relations with partner institutions in order to preserve the memories of those deported to the Soviet Union. Our partners in 2014 are: the Institute of Historical Studies at the Faculty of Arts, University of Miskolc; Fényi Gyula Jesuit High School and College; Lévy József Association of Public Education; and the National Circle of Germans in Pécs-Baranya.

We were supported in 2014 by the Ministry of Human Resources, (NEA) City of Miskolc with County Rights (Cultural Protection Fund).

**András Majorszki**  
president

## Szerencs Város Német Nemzetiségi Önkormányzat

Szerencs Város Német Nemzetiségi Önkormányzat 2010-ben alakult meg. A testület legfontosabb feladataként a településen a német nyelvoktatás fejlesztését, a városban élő svábság egy közösségé kovácsolását, értékeink bemutatását, valamint a múlt feltárását határozta meg. Ezeknek a célkitűzéseknek a megvalósítása érdekében széleskörű partnerséget alakítottunk ki más nemzetiségi önkormányzatokkal, valamint a városban és a térségben működő intézményekkel és civil szervezetekkel. Támogatás biztosításával segítjük az általános- és középiskola német nyelvoktatást, a sikeres nyelvvizsgák díját részben vagy egészben megtérítjük a diákoknak. Büszkék vagyunk az immár második esztendeje működő német nemzetiségi óvodai csoportunkra. Az értékeink bemutatása érdekében kiállítást, sváb nyelvű előadást szerveztünk. Annak érdekében, hogy tevékenységünkkel a város lakosságát megismertessük, negyedévente Házunk Tája címmel saját újságot jelentetünk meg. Kezdeményezői és az állítatók megbízásából megvalósítói vagyunk a szerencsi regionális malenkij robot emlékműnek, amely kilenc térségi települési és területi német nemzetiségi önkormányzat összefogásával jött létre. Az emlékműállítás tudományos megalapozására megbíztuk közösségünk egyik muzeológus tagját, akinek a tanulmányát „Jóvatették azt, amit el sem követhettek...” munkáját német- magyar kétnyelvű kiadványban jelentettük meg. Célunk, hogy a 70 évforduló alkalmából a szerencsi és az ondi elhurcoltaknak önálló emléktáblát állítsunk, felsorolva az azóta összeolvadt két településről elhurcolt áldozatok nevét.

**Árvey Attila**  
elnök

## German Local Minority Government of Szerencs

The Local Minority Government of Szerencs was established in 2010. The body has defined its most important duties as follows: improving the education of German language in the dwelling, turning Swabians in town into one community, demonstrating our values and exploring the past. In order to realise these targets, we have created an extensive partnership with other local minority governments as well as with other institutions and civilian organisations in town and in the region. We aid primary and secondary school education of German language by funding and reimburse the fee of successful language exams to students in part or full. We are proud of our German minority kindergarten group, which has been running for two years now. We organised an exhibition and a lecture in Swabian language. In order to familiarise the population of the town with our activity, we publish our own quarterly newspaper titled Our Home. We are in the process of erecting the malenkij robot monument of Szerencs and the region commissioned by the initiators and creators as a result of the cooperation of nine local and regional German minority governments. We delegated a museologist member of our local government to establish the scientific basis of erecting the monument, whose study "They rectified what they could not have committed ..." we published in a bilingual German-Hungarian format. Our goal is to put up a plaque to list the names of the abductees from Szerencs and Ond, which have since been merged into one dwelling.

**Attila Árvey**  
president

## A „Málenkij robot” Emlékbizottság 2014-2015 küldetésnyilatkozata és céljai

Hazánk társadalmának régi adóssága, hogy méltóképpen emlékezzen és emlékeztessen azokra az ártatlanul elhurcolt magyar állampolgárookra, azokra a százazrekre, férfiakra és nőkre, fiúkra és leányokra, akiket 1944-1945-ben a sztálini totális diktatúra fegyveres szervei hurcoltak el szülőföldjükről többnyire „málenkij robot”, vagyis csak egy „kis munka” huzugságával szovjetunióbeli kényszermunkára, hadifogoly- és internálótáborokba.

Az Emlékbizottság célja ennek a régi adósságnak a törlesztése, az elhurcoltaknak és hozzátartozóiknak erkölcsi elégtételt adni az ártatlanul, ítélet nélküli fogságba vetésért, az évekig tartó kényszermunkáért és szenvedésekért, a családi tragédiákért és több tízezer honfitársunk haláláért, amelyről a rendszerváltás időszakáig még nem is beszélhettek a megtorlás veszélye nélkül. Az erkölcsi elégtételt csak úgy valósulhat meg, ha ezek a tragikus események, nemcsak hogy bekerülnek a nemzeti emlékezetbe, hanem azon belül a történelmi súlyának megfelelő helyre kerül.

E cél minél gyorsabb és teljesebb megvalósulása érdekében az Emlékbizottság a kárpát-medencei, nemzeti és a nemzetek közötti együttműködés jegyében kívánja összefogni, segíteni és koordinálni mindazon szervezetek és magánszemélyek e cél eléréséért folyó tevékenységét, amelyek, és akik egyetértenek az Emlékbizottság küldetésnyilatkozatával és célkitűzéseivel.

Az Emlékbizottság tevékenységét a Magyar Országgyűlés 2012. május 21-én megszavazott, a Szovjetunióba hurcolt magyar politikai rabok és kényszermunkások emléknapjáról szóló 41/2012. (V. 25.) OGY határozatára támaszkodva és azzal teljes összhangban kívánja folytatni, amely többek között kimondja, hogy:

„A Magyar Országgyűlés

- méltóképpen kíván megemlékezni arról a mintegy 800 ezer magyar honfitársunkról, akiket 1944 őszétől kezdve hadifogolyként vagy internáltként a Szovjetunióba hurcoltak több éves kényszermunkára... [...]

- tisztelettel adózik mindazok előtt, akik életüket adták a hazáért, magyarságukért, származásuk miatt, politikai, vallási meggyőződésükért, illetve akik emberi és polgári jogaiktól megfosztva idegen földön, hazájuktól több ezer kilométerre, embertelen, megalázó körülmények között fogságot szenvedve végeztek kényszermunkát;

- támogatja és szorgalmazza olyan emlékművek állítását, megemlékezések szervezését, oktatási anyagok és tudományos feldolgozások készítését, amelyek a kommunista diktatúra idején a Szovjetunióba hurcolt [...] kényszermunkásokra emlékeznek;

- felkéri a központi államigazgatási szerveket, az oktatási intézményeket, az egyházakat és a civil szervezeteket, a közszolgálati médiumokat, valamint az önkormányzatokat, hogy gondoskodjanak a Szovjetunióba hurcolt magyar [...] kényszermunkásokról való méltó megemlékezésről."

**Az Emlékbizottság a következő konkrét célok megvalósítását tűzte ki a „málenkij robot”-ra elhurcoltak tragikus történetének a nemzeti emlékezet méltó helyére való beemlése érdekében:**

**1.**

**Önálló, független kutatóintézet és múzeum létrehozása, amely a Magyar Országgyűlés 41/2012. (v. 25.) OGY határozatának eleget téve a GUPVI- és a GULAG-lágerekbe hurcolt magyar állampolgárok – internáltak, hadifoglyok és politikai rabok – történetét kutatja és kutatási eredményeit oktatási anyagok, tudományos feldolgozások: évkönyv, folyóirat stb. formájában, valamint konferenciákon, ismeretterjesztő előadásokon, kiállításokon és megemlékezéseken közzé teszi. El kell érni, hogy a kutatóintézet és múzeum működését a Magyar Állam évenkénti költségvetési támogatással finanszírozza.**

**2.**

**Magas szakmai színvonalú tanulmánykötet kiadása 2014 szeptemberéig, amelyben a „málenkij robot” témájával foglalkozó hazai és határon túli történészek összefoglalják eddigi kutatási eredményeiket.**

**3.**

**A történelem tankönyvekbe a II. világháború témájánál kerüljön be, és megfelelő terjedelemben, a „málenkij robot”, s annak részeként az etnikai alapon, a kollektív bűnösség és büntetés jegyében a Kárpát-medencében történt magyar és német származású civil lakosság tömeges szovjetunióbeli kényszermunkára, hadifogoly- és internálótáborokba deportálásának története.**

**4.**

**További emléktáblák és emlékhelyek létrehozása az elhurcolások, a gyűjtőhelyek és az egykori céltáborok színhelyein.**

**5.**

**A „Málenkij robot”-ban érintett települések, szervezetek és személyek felkutatása, a velük való együttműködés kialakítása, az egymás közötti információáramlás elősegítése, koordinálása, közös megemlékezések szervezése.**

**6.**

**Dokumentum-, ismeretterjesztő és játékfilm készítése a „málenkij robot” történetéről.**

**7.**

**„Málenkij robot” emlékév megtartása a Kárpát-medencében 2014-2015-ben, e tragikus események 70. évfordulója alkalmából a témában érintett önkormányzatokkal, civil szervezetekkel és magán személyekkel összefogva.**

Miskolc, 2013. április 27.

Dr. Stark Tamás

„Málenkij robot” Emlékbizottság 2014-2015  
Elnök

Dr. Bognár Zalán

„Málenkij robot” Emlékbizottság 2014-2015  
Társelnöke

Majorszki András

Gulágkutatók Nemzetközi Társasága  
Elnök

Matkovits-Kretz Eleonóra

Magyarországi Németek  
Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre  
Elnök

## **Mission Statement and Objectives of the 'Malenkij Robot' Memorial Commission 2014-2015**

It is an old debt of our homeland society to commemorate and remember with dignity those innocent hundreds of thousands of Hungarian civilians, men and women, boys and girls, who were dragged away from their native land by the military bodies of the totalitarian Stalin dictatorship in 1944-45. They were lied to that it would mean malenkij robot, i. e., a little work; in fact it meant that they were sent to do forced labour in prisoner-of-war camps and internment camps in the Soviet Union.

The objective of the Memorial Commission is to honour this debt: to give moral compensation to those who were deported, and to their relatives, for the forced labour and suffering that lasted several years; for the family tragedies and the deaths of many tens of thousands of our citizens, of which nobody could talk without the danger of reprisal. The moral compensation can only be paid if these tragic events are not only committed to the national memory, but are given due weight according to their historic importance.

To realise this objective speedily and fully, the Memorial Commission wishes to incorporate, to support, and to co-ordinate the activities of all those organisations and private individuals within the country, and throughout the Carpathian Basin, who agree with the mission statement and aims of the Memorial Commission.

The Memorial Commission seeks to act in full accordance with the resolution made on Memorial Day concerning the prisoners of war, forced labourers, and all those abducted to the Soviet Union, and voted by the Hungarian National Assembly on 21 May, 2012 41/2012. (V. 25.) OGY. Among other things, this stipulates that the Hungarian National Assembly:

- wishes to remember some 800.000 Hungarian citizens, with dignity, who were deported to the Soviet Union from the autumn of 1944 as prisoners of war or internees, to do forced labour lasting several years;
- pays tribute to those who gave their lives for their country, their Hungarian statehood, and for their native, political and religious convictions; to those who were forced to labour on foreign soil, many thousands of kilometres from their home country, who suffered in captivity, deprived of their human and civil rights under inhumane and humiliating circumstances;
- supports and promotes the erection of monuments and the institution of memorials, the production of educational materials and scholarly works, in which those who were taken to the Soviet Union during the communist dictatorship to forced labour are remembered;
- asks public-service bodies, educational institutions, churches and non-governmental organisations, public media, and local governments to make sure that the people taken to the Soviet Union to do forced labour are commemorated with dignity.

**The Memorial Commission has set out the following specific measures in order that the tragic history of those taken to *malenkij robot* is given its appropriate place in the national memory:**

1. The establishment of an independent research institute and museum, which, complying with the resolution 41/2012. (v. 25.) OGY of the Hungarian National Assembly, researches the history of those Hungarian citizens - internees, prisoners of war and political prisoners - who were taken to GUPVI- and GULAG camps; and publishes its findings in educational materials and scholarly works, as well as in magazines, yearbooks, etc., and at conferences and in lectures, exhibitions and commemorations. It is necessary that the Hungarian state finance the running of the museum and research institute from its annual budget.
2. The publication of a volume of studies of high professional quality by September 2014, in which historians at home and beyond our borders summarise their research findings on the subject of *malenkij robot*.
3. The addition of a chapter in history books of World War II, in appropriate detail, devoted to the story of mass deportation of civilians of Hungarian and German origin, on the grounds of 'collective crime' and collective punishment, to forced labour, prisons of war and internment camps in the Soviet Union.
4. Creating further memorials and memorial boards depicting the scenes of abduction, the camps in which deportees were collected together for transportation and the camps to which they were taken.
5. Searching out of homes, persons and organisations affected by *malenkij robot*, forging co-operation with them, helping and co-ordinating the flow of information among them, and organising joint commemorations.
6. Production of documentary, educational and imaginative film about the history of *malenkij robot*.
7. Observing a memorial year about *malenkij robot* in the Carpathian Basin in 2014-15, on the seventieth anniversary of these tragic events, in collaboration with local governments, non-governmental organisations and private individuals.

Miskolc, 2013. április 27.

Dr. Stark Tamás  
*Málénkij Robot* Memorial Commission  
President

Dr. Bognár Zalán  
*Málénkij Robot* Memorial Commission  
Co-President

Majorszki András  
International Association of Gulag Researchers  
President

Matkovits-Kretz Eleonóra  
National Circle of  
Germans in Pécs-Baranya  
President



*A rendezvény védnökei:*

Az emlékműavatás fővédnöke:

**Dr. Áder János**, Magyarország köztársasági elnöke

A konferencia fővédnöke:

**Dr. Kövér László**, a Magyar Országgyűlés elnöke

*Védnökök:*

**Csöbör Katalin** országgyűlési képviselő

**Dr. Mengyi Roland** országgyűlési képviselő

**Koncz Ferenc** Szerencs Város polgármestere

*Szervezők:*

Gulágkutatók Nemzetközi Társasága

Szerencs Város Német Nemzetiségi Önkormányzat



GULÁGKUTATÓK  
NEMZETKÖZI  
TÁRSASÁGA



*Társszervezők:*

Magyar Tudományos Akadémia Miskolci Területi Bizottsága

Történettudományi és Néprajzi Szakbizottsága

Miskolci Egyetem BTK Történettudományi Intézet

MTA  
MAB



*Együttműködő partnereink:*

Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944-1945 Alapítvány

Magyarországi Németek Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre

Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Zempléni Múzeum, Szerencs



**Német Kör**

Magyarországi Németek  
Pécs-Baranyai Nemzetiségi Köre



*Támogatók:*

Emberi Erőforrások Minisztériuma

NEA

Bethlen Gábor Alap

Szerencs Város Önkormányzata

Rátka Német Nemzetiségi Települési Önkormányzat



EMBERI ERŐFORRÁSOK  
MINISZTERIUMA



Nemzeti  
Együttműködési  
Alap



BETHLEN GÁBOR  
Alap

